

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discvrsvs XIX. Accingunt se fratres Iosephi itineri, & revertuntur ad
patrem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

DISCVRSVS XIX.

Accingunt se fratres Iosephi itineri, & revertuntur ad patrem.

IAm Ioseph iusserat ministris suis, ut repleverent eorum saccos tritico, & reponerent pecunias singulorum in sacculis suis, datis supra cibariis in viam, & illi, relicto isthic Simeone in vinculis in obsidem, portantes frumenta in asinis suis, profecti sunt, & ex *Egypto* redierunt in terram *Chanaan* ad patrem suum *Jacob*.

Jam aliquantum viæ progressi, intrarunt diverforium, ut darent pabulum jumentis, inquit Scriptura, & ecce unus aperuit saccum suum, & invenit pecuniam in ore sacculi sui; aperiunt & reliqui omnes & singuli saccos suos, & invenerunt pariter pecuniam quam dederant pro emendo frumento. Obstupefacti, & nescientes quid hoc sibi vellet, dixerunt: *Quid est hoc quod fecit nobis Deus?* veritiquene forte ab *Egypto* Principe struerentur insidiæ, & aliquid coqueretur ut accularentur prodicionis, idcirco, inquit *Philo*, pœnè continuato cursu aliquot dierum iter absolverunt magno compendio, venientesque ad Patrem, inquit Scriptura, narraverunt ei omnia quæ accidissent sibi, dicentes: *Locutus est nobis Dominus terra dura, & putavit nos exploratores esse provincie.* Cui respondimus: *Pacifici sumus, nec ullas molimur insidias, duodecim fratres uno patre geniti sumus, unus non est super, minimus cum patre nostro est in terra Chanaan: Qui ait: Sic probabo quod pacifici estis, fratrem vestrum unum dimittite apud me, & cibaria domibus vestris necessaria sumite, & abite, fratremque vestrum minimum adducite ad me, ut sciam quod non sitis exploratores, & istum qui tenetur in vinculis recipere possitis, ac deinceps quæ vultis, emendi habeatis licentiam.*

His dictis cum frumenta effunderent, singuli repererunt in ore saccorum pecunias, exterritisque simul omnibus, dixit pater *Jacob*: *Absque liberis me esse fecistis: Ioseph non est super, Simeon tenetur in vinculis, Benjamin auferetis: In me hæc omnia mala reciderunt.* Cui respondit *Ruben*: *Domine filios meos interfice, si non reduxero illum tibi, trade illum in manu mea, & ego eum tibi restituum:* At ille: *Non descendet, inquit, filius meus vobiscum: Frater ejus mortuus est, & ipse solus remansit: si quid ei adversi acciderit in terra ad quam pergetis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos.*

Jam hæc paulo minutius expendamus. 1. Dicunt Patri, quod *Ioseph* illis dixerat, ut habet textus *Hebraus*: *Requiescere facite mecum fratrem unum è vestris*, quasi dixisset: Non ero fratri vestro durus, bene tractabitur. Grande profecto mendacium! dixerat enim *Ioseph*: *Frater vester unus ligetur in carcere*, viderantque illum in sua præsentia ligari antequam abirent. Puto illos hoc ita dixisse, timentes ne si patri dicerent *Simeonem* jacere in carcere vinctum, gravissimo illum dolore afficerent. Fortasse etiam tunc imperitæ plebis opinio erat, eorumque mentibus inhæserat, quam hodie difficulter admodum dedocemus, licere scilicet mentiri in bonum proximi: Magnus error! est enim mendacium intrinsecè malum, adeoque nulla unquam circumstantia cohonestari potest, nec ulla ratione excusari quod non sit vitium. Ex se enim repugnat naturæ quæ nobis loquelam dedit, ut explicaremus cogitationes cordis nostri, qui secus facit, hoc est, qui mentitur, loquela abutitur contra institutum naturæ: Repugnat etiam Deo, quia nihil illi tam proprium quam veritas. Unde recte inquit *Augustinus*: Non licet mentiri pro ullius boni causa, nec pro ullius salute æterna, nec pro toto mundo: Si enim hoc unquam liceret, patet ex Scriptura quot inde mala consequerentur, nam ut rectè ait quidam celeberrimus scriptor: Vix invenies ullum scelus quod non erumpat in lucem per mendacium.

malitia
mendacii.

Ac primum quidem, unde tot scelera profluxere in mundum peccante *Adamo* & *Eva* ex uno mendacio, quando scilicet diabolus illis dicebat: *Nequaquam moriemini*: Hic primus fons omnium malorum.

2. Violaverat *Dinam* filiam *Jacob* Princeps *Sichem*, & post factum postulabat illam in uxorem à Patre & fratribus, qui dixerunt, per nos licet, sed non possumus dare sororem nostram homini incircumciso, si autem circumcidatur unusquisque vestrum, accipiemus mutuo filias vestras ac nostras, & habitabimus vobiscum, erimusque unus populus. In hoc mentiebantur, ut tegerent scelus quod habebant præ manibus: Cum enim omnes *Sichimitæ* permisissent se circumcidi, duo filii *Jacob*, *Levi* & *Simeon*, tertio die, quando gravissimus vulnerum dolor est, urbem intrarunt armati, & occiderunt omnes masculos cum Principe *Sichem*, & ejus patre.

3. *Abfalon* volebat occidere fratrem suum *Amnonem*: Quid fecit ut tantum scelus perpetraret? adivit patrem suum *Davidem*, rogavitque

Q

que cum ut permitteret secum abire *Amnonem*, tendentur enim, in-
quiebat, oves meæ, & volo illum, uti moris est tali die, excipere
convivio: Mentiebatur, non enim hoc volebat, sed fratrem interfi-
cere, quod & fecit.

4. A quo illud enorme scelus *Amnonis*, ut propriam suam foro-
rem vi opprimeret? ex mendacio, dicebat enim se ægrotare, cum-
que soror ejus tanquam ægro sorbitiunculas quas fecerat, illi adfer-
ret, vi illam violavit.

5. Quid potuit innocentissimam *Susannam* condemnare ad mor-
tem? mendacium duorum Senum, qui dicebant se illam vidisse
peccantem cum juvene, propterea utrique hoc exprobravit *Daniel*
dicens: *Mentitus es.*

Denique, unde inchoarunt scribæ totam illam tragædiam con-
tra *Christum* Dominum? à mendacibus testibus: Ecce quot scelera ex
mendacio: Numquid ergo merito dixit *Salomon Proverb. cap. 12. Ab-
ominatio Domino labia mendacia?*

Unde non est mirum, quod angelus *Saram* *Abrahami* uxorem gra-
viter reprehenderit propter mendacium non admodum grave.

Invitarat hunc angelum sub specie hominis *Abrahamus* ad men-
sam, cumque simul accumberent, dixit ei Angelus: *Vbi est Sara uxor
tua?* respondit ei *Abraham*: *Ecce in tabernaculo est:* Audi *Abraham*, inquit
Angelus: *Revertar ad te hoc eodem tempore, & habebit Sara filium.* Quæ
audito, inquit Scriptura, *Sara risit post ostium tabernaculi.* Quare risu *Sa-
ra?* inquiebat angelus: *Negavit Sara, dicens, non risi, timore perterrita:*
Mendacium, ut videtur, parvi momenti, quo nullus quidquam
damni patiebatur: Nihilominus tamen, Angelus vultu ad severi-
tatem composito: *Non est, inquit, ita, sed risisti:* Vide quam odiosum
angelis sit mendacium etiam leve. Hic enim Angelus qui *Saram*
nec salutaverat cum exciperetur, nec cum epularetur, ei gratias e-
gerat, mentientem corripit, & quidem absque ullis officiorum
blanditiis, dicens: *Non est ita:* Nec contentus exprobrasse men-
dacium, confestim, non salutata *Sarâ*, discessit, ostendens sibi nihil
magis displicere posse quam mendacium in domo Patriarchæ,
quandoquidem *Saram*, quæ mentita fuerat, non sine stomacho,
fugerit.

Ergone, quæret aliquis, in nullo casu licet mentiri? respondeo, in
nullo: Quid si gubernator aliquis urbem obsessam mendacio li-
berare possit, fingens quod post triduum suppitiæ sint adfuturæ?
non

non licet. Quid si mendacio innocentem morte quis eripere possit? non licet: Quid si servus aliquis vel ancilla, aliquid fingat ut evadat iram & objurgationes Domini vel dominæ suæ? non licet. Quid si aliquid fingas ne ægrum contristes? non licet. Quid si aliquis propola, ut putat, merces suas non possit divendere, nisi mentiatur. Non licet. Quid si aliquis mentiendo ingentem pecuniæ vim lucrari possit? non licet. Quid si aliquis vereatur excidere gratia principis, & amittere suum officium, nisi mentiatur? Non licet, numquam licet, nec propter commodum alienum, nec proprium.

Clare patet ex scripturis, inquit *Augustinus lib. 14. de mend. cap. 21.* numquam esse omnino mentiendum, non enim cuiusquam commoditas, aut salus temporalis præferenda est sinceritati. Quid dicemus de illis qui fausta nova fingunt & spargunt ut civitatem exhiberent? nullo modo licet. Hoc ipsi ethnici detestati sunt; cum enim *Straocles*, ut narrat *Fulgosus lib. 4. cap. 18.* cum suis cæsus esset, & tamen quasi victor urbem *Atheniensem* intraret, faustum victoriae nuntium sparsit. Sed biduo post advenit nuntius cladis. Hoc mendacio populus concitatus in *Straoclem* vehementer exarsit: At ille quidem aiebat, quid vobis, *viri Athenienses*, mali attuli? hoc saltem meo mendacio effeci ut per duos dies gauderetis. Nihil refert, non licebat.

Scio hæc quidem passim non magni fieri, propterea tamen non desinunt esse peccata, sicuti propterea non desinebant filii *Jacob* peccare quando mentiebantur, ne patrem suum contristarent. Illud enim *Augustini* dictum: Pro toto mundo non licet mentiri, semper & ubique manet verum.

Postquam *Jacob* omnia intellexisset quæ sibi narraverant de *Egypto* filii sui, incepit miserabiliter lamentari, præsertim quia *Simeon* detentus erat in *Egypto*, & *Benjaminum* eo vellent deducere: Vos, inquit estis in causa quod privatus debeam vivere meis liberis. Hanc lamentationem sic exprimit *Philo Iudaus*: Quem primum deplorabo? an *Simonem* quem numquam amplius fortasse in vita videbo? an *Benjaminum* quem mihi vultis eripere, natu minimum & charissimum filium? in me omnia mala reciderunt, quasi me membratum discerpitis, quia liberi parentum sunt membra.

Sed cum *Ruben* primogenitus illum vellet consolari, duos filios suos illi obtulit, ut si intelligeret aliquid mali vel in via, vel in *Egypto*,

Q 2

gypto,

gypto, Benjaminò evenisse, illos occideret. Irrationabilis plane, & plena passione hæc erat oblatio: Quomodo enim Avus nepotes suos potuisset occidere? Et si licuisset, non hoc mitigasset ejus dolorem, sed auxisset: *Ruben* ergo hæc propositione nihil aliud voluit significare, opus non fore ut illos occideret, certo enim certius se *Benjaminum* salvum & incolumem reducturum ad patrem,

Perstitit nihilominus pater in sua sententia, dixitque: *Non descendet filius meus vobiscum*, non possum illo carere, ipse est enim solatium senectutis meæ, & quando illum tam longo tempore debere carere, morerer præ dolore. O quantum gaudium parentibus filius probus, pius, & morigerus!

Interea crescebat fames in dies in terra *Chanaan*, jamque consumpti erant cibi quos filii *Jacob* detulerant ex *Ægypto*, dixit ergo ad eos, inquit Scriptura, *Revertimini, & emite nobis paucillum esearum.*

Respondit *Iudas*: Denuntiavit nobis vir ille sub attestatione jurisjurandi, dicens: *Non videbitis faciem meam nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum: Si ergo vis eum mittere nobiscum, pergemus pariter, & ememus tibi necessaria. Sin autem non vis, non ibimus, vir enim, ut sepe diximus, denuntiavit nobis, dicens: Non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo.*

Dixit eis *Israel*: *In meam hoc fecistis miseriam, ut indicaretis ei, alium habere vos fratrem.*

At illi responderunt: Interrogavit nos homo per ordinem nostram progeniem, si pater viveret, si haberemus fratrem: Et nos respondimus consequenter juxta id quod fuerat sciscitatus: Numquid scire poteramus quod diciturus esset: adducite fratrem vestrum vobiscum?

Iudas quoque dixit patri suo: *Mitte puerum mecum, ut proficiamus, & possimus vivere, ne moriamur nos, & parvuli nostri. Ego suscipio puerum, de manu mea require illum, nisi reduxero, & reddidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tempore. Si non intercessisset dilatio, jam vice altera venissemus.*

Igitur *Israel* pater eorum dixit ad eos: *Si sic necesse est, facite quod vultis. Sumite de optimis terra fructibus in vasis vestris, & de ferte viro mœnœra, modicum resinae, & mellis, & storacis, & stactes, jerebimbi, & amygdalarum. Pecuniam quoque duplicem ferte vobiscum, & illam quam invenistis in sacculis reportate, ne forte errore factum sit. Sed & fratrem tollite, & ate ad virum: Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem*

& remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet, & hunc Benjamin: Ego autem quasi orbatus absque liberis ero.

DISCVRSVS XX:

Fratres Ioseph rursus abeunt in Ægyptum, & Benjamin secum ducunt.

Tulerunt ergo, inquit Scriptura, munera, & pecuniam duplicem, & Benjamin, descenderuntque in Ægyptum, & steterunt coram Ioseph.

Mirarer si Ioseph illos non benignè exciperet, quia deferunt munera. Erat quidem Ioseph vir sanctus, verum tamen est quod ait Poëta: *Munera, crede mihi, placant hominesque Deosque.* Nescio an aliquid potentius sit inter homines ad expugnandos illorum animos quam illa verba quæ dicebat diabolus Christo Matth. cap. 4. *Tibi dabo: Vexerat illum in montem excelsum, & ostendebat illi omnia regna mundi, & dicebat: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me, Christus quidem verbis illis ac promissis non est seductus, quia & Deus erat, & jam omnia terrena sua paupertate contempserat, & diabolus plura promiserat quam poterat dare.*

Acceptio munerū.

At quando inter homines audiuntur hæc verba: *Tibi dabo*, quando agitur de muneribus dandis, fortem esse oportet ut Christum, eximiumque rerum omnium temporalium contemptorem qui non vincitur: Illud enim *tibi dabo*, violavit quidquid humanum est ac divinum.

In primis Philippus Rex Macedonum Apollinem Deum consuluit quibus armis vel arte totam Græciam subjugaret, arces expugnaret, fortissimas gentes potestati suæ subjiceret? Respondit Apollo: *Pugna hastis argentatis, at que omnia vinctes.* Sic factum, nam, ut ait Plutarchus, totam Græciam sibi subjecit argento & auro, præsertim magna munera conferendo cuidam *Lastheni*, qui diversas illi urbes proditione vendebat.

2. Reges Persarum Græcos Asia expulerunt, non alio medio quam *Tibi dabo*, auro enim corruperunt eorum duces *Lysandrum* & *Agefilau*.

Nulla, inquit *Philippus Macedo*, rupes tam ardua & inaccessa quæ expugnari non possit si tantum una angusta semita pateat qua alius auro onustus possit incedere.

Q 3 Hac